

Др Емилијан М. Чарнић

ТРАДИЦИОНАЛНИ И НЕТРАДИЦИОНАЛНИ ФАКТОРИ У ПРЕВОБЕЊУ СВЕТОГ ПИСМА

Пре више од дванаест векова, када је почео живот Хришћанске цркве, у Јерусалиму беху окупљени многобројни Јевреји и проселити, који су дошли са истока из Партије и Мидије, са севера из Фригије и Памфилије, са југа из Египта и Либије, и са запада из Рима и са Крита. Трговци и банкари, официри и ходочасници тискали су се у „Граду мира“, да би ту прославили своју светковину. Једни су ишли у храм на молитву, други су желели да обнове стара пријатељства, а многе је вукао изглед на добар посао. Већина људи у овако шареној гомили говорила је грчки, а они који нису владали тим светским језиком увек су могли да нађу Арамејце који су говорили два језика и могли да посредују. И чим је Свети Дух сишао на апостоле који су били у напетом очекивању, узбудљива радосна вест и њихово сведочанство прошло је муњевитом брзином кроз окупљени свет. Народ је био сметен, „јер је свако слушао како они говоре његовим језиком. Сви су се дивили и чудили говорећи: где, зар нису сви ови што говоре Галилејци? Па како ми чујемо свако свој језик у ком смо се родили“, „слушамо како они нашим језицима објављују велика дела Божија“ (Дел. ап. 2,6—8; 2, 11). Запрепашћење и страх обузео је људска срца када су слушали како се апостол Петар позива на Јоилове пророчке речи и Давидова обећања. Истога дана три хиљаде људи покајало се за своје грехе и примило крштење, зато што су проповед о радосној спасоносној вести слушали на језику пуном јасноће и снаге, на језику њиховог срца, свако на свом матерњем језику. И ово што се догодило у Јерусалиму о Духовима указало је на пут којег Црква треба да се држи: да радосну вест, која води у живот, објављује на живом језику¹.

Велике спасоносне истине нашле су свој израз у учењу пророка, Исуса Христа и његових апостола. То учење треба објашњавати људима живим и разумљивим речима, зато што оно треба силом Светог Духа да им подари вечни живот². То је разлог што се црква од самог почетка у својој мисији трудила да еванђеље објављује сваком народу на његовом језику. Тај план, наравно, није се могао остварити одједном. Први преводи Светог писма Новог завета јављају се већ у другом веку и било је потребно много труда и стрпљења док се њихов број није током времена повећао. Рад на том

¹ E. Nida, *Gott spricht viele Sprachen*, Stuttgart 1968, 77—78.

² *ibid.* 140.

пољу траје и данас. Реч Божија се преводи на језике на које раније није била преведена, а застарели преводи се замењују новим, савременим, нарочито код народа са дужом преводачком традицијом. И ни у једној епохи светске историје није се са толико удубљивања и ревности бавило превођењем религиозних текстова, посебно Светог писма, као данас, тако да у овом погледу слободно можемо рећи: „Нек се овај вијек горди над свијема вјековима”.

Према подацима Уједињених библијских друштава најмање сто хиљада људи своје време потпуно или већим делом посвећује превођењу Светог писма. Најмање три хиљаде од њих бави се превођењем Библије на округло осам стотина језика, којима говори око 80% светског становништва. Ове цифре показују задивљујући квантитет преводаца Библије. Али од тога је много значајнији квалитет њиховог рада који је током времена еволуирао и данас узео један смер битно различит од ранијег. У ранијим вековима у центру пажње била је форма текста који се преводи. Као посебан успех сматрало се кад преводац успе да верно пренесе на преводни језик све стилистичке особености текста. Данас су интерес и уметност преводаца премештени са форме текста на његов смисао и на реакцију онога који његову поруку прима. Улаже се труд да се установи уколико је реакција данашњег читаоца на преведену поруку истоветна са реакцијом првобитних читалаца исте поруке у њеној првобитној концепцији. На питање: да ли је један превод добар, данас се мора одговорити претходним питањем: добар, за кога? Наиме да ли је један превод добар, зависи од тога уколико га просечан читалац, коме је он намењен, може правилно разумети. И не само то, него добар превод мора да искључи могућност погрешног разумевања, наравно, колико је то највише могуће. Ми нисмо увек у могућности да потпуно тачно утврдимо шта су мислили библијски писци, који су се у конкретним историјским ситуацијама обрађали живим људима мученим одређеним питањима. Али ми бисмо им учинили неправду, ако бисмо им приписали намеру да су се хотимично нејасно изразили. Ми морамо поћи од тога да су библијски писци рачунали с тим да ће их њихови читаоци разумети. Дужност преводаца је, према томе, да преведе библијски текст онако како је он од писца замишљен. Преводити значи на преводном језику дати најбољи природни еквивалент оригиналне поруке прво у погледу смисла а затим у погледу стила.⁴ Потреба читалаца важнија је од језичне форме. То значи да језичне форме треба да буду разумљиве и схватљиве читаоцима којима је превод намењен. Као такве оне су важније од форми које су у другој литеарној врсти укорењене или уживају већи углед.⁵

Замашан рад на превођењу Светог писма и искрена жеља свих преводаца да га учине што приступачнијим и схватљивијим савременом човеку у сваком народу, побуђује и нас да се позабавимо овим важним, веома важним питањем. Иако питање превода Светог

³ E. Nida — Ch. R. Taber, *Theorie und Praxis des Übersetzens*, Marburg — Lima 1969, 1.

⁴ *ibid.* 1, 7.

⁵ *ibid.* 29.

писма за нас није ништа ново, оно је ипак актуелно. Реч Божија је за човека живот, а живот је стална, непрекидна акција, те и предавање Божије речи представља сталну акцију. Због тога је и преводње Светог писма увек актуелан посао, поготово што се „ни један превод Светог писма никад не може сматрати коначним, јер Библија мора да говори свакој следећој генерацији са неумањеном јасноћом”.⁶ И када је реч о преводу Светог писма на српски језик, потребно је најпре бацити један ретроспективни поглед и учинити критички осврт на нашу преводачку традицију и њен значај за будуће, савремене преводе, за којима се код нас као и код других народа осећа горућа потреба. На ову традицију указује епископ Сава⁷ и она представља традиционални фактор, кога треба имати у виду приликом израде нових превода.

Не желећи да се задржавамо на првим покушајима преводње Светог писма, посебно Новог завета, на српски језик, нити да дамо исцрпну историју српског превода, почећемо са првим штампаним преводом Новог завета, који је најпре у Петрограду 1824. године, а затим у Лајпцигу 1830. и 1834. године објавио Атанасије Стојковић (1773—1832), један од најученијих и најшколованијих Срба оног времена. Као зналац латинског, грчког, немачког, француског, енглеског, руског, чешког и пољског језика, по струци правник, филозоф и теолог упознат са библијским студијама на предавањима познатог библицисте Ајхорна, Стојковић је прегледајући и коригујући превод Вука Карацића, на захтев Петроградског библијског друштва, и сам добио подстрека да преведе Нови завет. Видевши да је за исправљање једног нестручног, аматерског превода, потребно исто толико, а можда и више времена него за нови, самостални превод, Стојковић је сам извршио превод Новог завета, који је објавило Петроградско библијско друштво 1824. године.

Појава Стојковићевог превода двоструко је озлоједила Вука. Стојковић га је, пре свега, претекао, а затим, измакао му се ауторски хонорар од две хиљаде рубаља, колико је требало да прими од поменутог друштва за свој превод. У свом огорчењу Вук је изјавио да је Стојковић у ствари објавио његов „искварени” превод. Ово су Вукови пријатељи и каснији поштоваоци некритички, без проверавања прихватили и један другом предавали читав век и по. Тек у наше време Св. Марић је својом темељном и објективном студијом подвргао сумњи Вукову изјаву и доказао потпуну оригиналност Стојковићевог превода.⁸ А Вукова тврђа да је Стојковић плагирао његов превод остаће као пример како једна клевета може и у науци дуго, врло дуго да се одржава и подржава.

Три издања Стојковићевог превода у року од десет година убедљиво сведоче да је то био „бестселер” оног времена. Оваквим успехом могао би данас да си дичи сваки преводац. И што је за нас најважније, свештенство Српске цркве, више и ниже, није се

⁶ E. Nida, *Bible Translating*, London 1961, 308.

⁷ Епископ Сава, Нови српски превод Светог писма Новог завета, „Православље” год VII 157.

⁸ Св. Марић, Стојковићев превод Новог завета, Зборник Матице српске за књижевност и језик, XVII/1—2, 1969.

нигде негативно изразило о овом преводу, што значи да је он задовољавао потребе теолога и Цркве. О том сведочи и сам Вук када у својој самоуверености упоређује Стојковићев превод са својим: „Када за прошавше 23 године нигде од наше јерархије није забрањен његов пријевод, који је никакијем језиком написан и који је у свачему гори од мојега, зашто да се тако одмах забрани мој, који је у смислу вјернији од онога, и у којему је језик чистији и правилнији него у каквој нашој другој књизи“.⁹ Следећи радник на овом пољу био је бачки епископ Платон Атанацковић (1788—1867) са својим преводом празничних, недељних еванђеља и апостола на српски језик, који је доживео два издања, прво у Новом Саду 1860. године, и друго наново прегледано и исправљено 1894. године у Панчеву. Овај стручни превод у сваком погледу представља очигледан напредак, тако да Илариону Зеремском (1865—1931), професору Светог писма богословије у Сремским Карловцима, професору Богословског факултета у Београду, затим епископу горњокарловачког, није требало много, па да преводилачку уметност у Српској цркви доведе до сасвим задовољавајућег нивоа. Овај учени јерарх Српске цркве није дао потпуни превод Новог завета, већ само превод појединих одломака из еванђеља, које је он тумачио и објављивао у „Богословском гласнику“. Ипак је својим радом показао како треба стручно и научно преводити.

А. Стојковић, епископ Платон и епископ Иларион држе једну преводилачку линију на чијем другом крају се налази Д. Стефановић (1882—1945), професор Светог писма Новог завета прво у Карловачкој богословији а затим на Богословском факултету у Београду, са својим преводом целог Новог завета објављеном у Београду 1934. године у издању Британског и иностраног библијског друштва. Ово је први комплетан стручни превод Новог завета извршен са оригиналног грчког језика и то са критичког текста. Као такав он је потпуно успео и зато је од стручне критике добио највише признања. В. Чајкановић, професор класичне филологије на Београдском универзитету и хонорарни професор Богословског факултета је већ приликом појаве Стефановићевог превода четири еванђеља истакао „да се на његовом преводу види да га је радио доиста стручњак“, „Стефановић је мајстор у свом послу и дао је превод који је на висини модерне науке. Поред те унутрашње вредности превод је читак“ јер је „у погледу језика савременији, речник и граматички облици модернији су. Тиме превод често добија у јасноћи“¹⁰. Поздрављајући појаву овог превода П. Борђић, професор Богословског факултета констатује: „Већ сам тај факт показује, с једне стране да се и код нас осећа потребу за речју Божијом, а с друге, да Вуков превод, односно Даничићев више не задовољава“¹¹ Ипак, као и сваки нови превод код нас, Стефановићев превод је стекао изванредан број противника који су га нападали, али ипак читали, тако да је Стефановић могао само да понови Јеронимове речи: „У јавности они нападају моје дело,

⁹ А. Стојановић, Живот и рад Вука Стеф. Карацића, Београд 1924, 625.

¹⁰ В. Чајкановић, Приказ превода четири еванђеља Д. Стефановића, „Богословље“ 1929.

¹¹ П. Борђић, О Вукову Новом завету, „Богословље“ 1934, 114.

а тајно га читају”. Па и данас приликом проверавања Вуковог превода Стефановићев превод је присутан као фактор којим се исправља оно што никад није било црквена преводилачка традиција.

У преводилачкој традицији, коју чине два висококвалификована научника и два архијереја Српске цркве, примећује се неоспорни напредак у преводу, и ту чињеницу желимо овом приликом да подвучемо. Овај стални напредак је чини традиционалним фактором, који се не може пренебрегавати приликом будућих српских превода.

Пострани, издвојен и сасвим изолован од ове преводилачке традиције стоји превод Вука Караџића (1787—1864), који од 1847. године непрекидно објављује Британско библијско друштво. За разлику од других српских превода овај превод је од саме појаве изазвао оправдану негативну реакцију у Српској цркви. Јер, по речима В. Чајкановића, „без обзира на то што је то један од најлепших споменика српске прозе, није био довољан ни богословима ни лаицима”.¹² Разлога за то било је више. Постављало се прво питање тачности превода, а уз то и питање језика. Данас нема више потребе да се ма шта каже о тачности Вуковог превода и његовој верности оригиналном новозаветном тексту. Он је далеко од тога. Остаје нам само да се позабавимо питањем језика Вуковог превода, за који и данас постоје усамљена мишљења да је то узор српског књижевног и црквеног језика. Ово мишљење потекло је од Скерлића, који је рекао да превод Новог завета представља последњу реч Вукову и образац данашњег књижевног језика. „Прва констатација је свакако тачна, док се уз другу мора додати потребно тумачење. Наиме, оној сразмери коју је у овом делу Вук успоставио између домаћих, турских, црквених и сопственим стваралаштвом приновљених речи, затим оној морфологији, оној синтакси које су ту показане, Вук није имао више шта да дода — или није могао више да додаје. Али од оног времена неке норме су се помериле, тачније — нису се усталиле тамо где је Вук очекивао, а сразмере су се измениле. Сем тога еволуисало је и схватање о стилу”.¹³ „Тачно је да је Вук у највећем делу овог превода постигао своје савршенство, али је тачно и то да му садржај и стил Библије углавном нису били блиски. Вукове су мисли и речи увек живе и сочне, активне и непосредне, тако да се у овом делу, нарочито на местима спиритуалних, не ретко и тамних апстракција, његов стил у суштини показао неспреман”.¹⁴ Највећу незгоду причињавала је и данас причињава чињеница да „строго узевши, тако се није говорило ни на једном месту, ни писало ни у једној другој књизи”¹⁵ И „отада се наш књижевни језик развијао и даље и све више приближавао великим културним језицима, а Вуков превод Новог завета у појединостима добијао полагано архаичан и покрајински карактер”.¹⁶ „Разматрајући оно што данас одудара од захтева устаљеног књижевног изражавања, запажамо више категорија таквих поја-

¹² В. Чајкановић, *ibid.*

¹³ И. Грицкат, Вуков превод Новог завета као споменик великог филолошког настојања, „Јужнословенски филолог” књ. XXVI/1—2 год. 1963—64, 236.

¹⁴ *ibid.* 244.

¹⁵ П. Борџић, *ibid.* 113.

¹⁶ *ibid.* 14.

ва: 1. на неким местима Вуков израз нам изгледа тачан, али сувише народски, односно упрошћен, сиромашан; 2. другде, због измењеног језичког осећања за поједине речи и обрте, Вуков израз постао је неприкладно буквалан, незграпан; 3. синтакса је понегде или невешта, још у фази борбе и неодређености када је у питању тежа конструкција, или страна данашњем књижевном језику; 4. неке појединости у морфологији развиле су се правцем другачијих алтернатива него што су биле Вукове; 5. у лексици се такође могу срести случајеви застаревања или потискивања у дијалектизам”.¹⁷ „Највећи пак део необичнијих за нас израза у Вукову преводу потиче отуда што се наш модерни књижевни језик развијао под различитим утицајима, који су долазили од писаца из разних крајева наше језичке територије, као и различитог образовања и културе”.¹⁸

Резултати и закључци, до којих су дошли савремени научници оцењујући Вуков превод, слажу се са оним што су „тобоже учени” јерарси Српске цркве одмах приметили и због тога заузели одговарајући, исправни црквени став.

Језик је део културе у ком разлике у лингвистичкој структури стварају преводиоцу више проблема него структура других делова културе. А религиозна култура сваког народа шира је од сваког другог дела те културе. Док је број основних појмова из материјалног и социјалног ограничен, у духовном животу нема ограничења нити границе у диференцијацији идеја натприродног фактора.¹⁹ То су чињенице које превиђају историчари наше књижевности када замерају црквеним личностима њихов критички став према Вуковом преводу. Они на њега гледају искључиво кроз призму Вуковог рада на реформи језика, занемарујући потпуно теолошку и црквену страну овог проблема. А са те стране цела ствар сасвим другачије изгледа. Наиме, Свето писмо се преводи да би задовољило религиозне потребе верних. За такав подухват потребна је солидна стручна спрема и преводиочево владање материјом, јер од тога зависи квалитет његовог рада. Како Вук од свега тога није баш ничег имао, његово дело није могло да се мери са стручним радовима оних који су за то били позвани надлежни. Чак и са језичке стране Вук је од својих критичара могао много што шта да научи, нарочито од ученог Никанора Грујића, о ком се Скерлић овако изражава: „Никанор Грујић и Васа Живковић су пре Бранка Радичевића певали врло добрим српским језиком”.²⁰

Оцењујући свој сопствени превод Вук је превазишао све границе самоуверености када је изјавио: „Сва јерархија наша Новог Завјета не би могла ни овако превести на српски језик као што сам ја, а камо ли боље”.²¹ А на зналачке и оправдане примедбе Никанора Грујића одговара: „Слободно могу рећи да је г. Грујић десет пута погријешно док је на овако једно мјесто наишао”.²² О Грујиће-

¹⁷ И. Грицкат, *ibid.* 237.

¹⁸ П. Борвић, *ibid.* 100.

¹⁹ E. Nida, *Bible Translating*, London 1969, 203, 241.

²⁰ Ј. Скерлић, *Писци и књиге V*, Београд 1911, 50.

²¹ Љ. Стојановић, *ibid.* 627.

²² *ibid.* 640.

вим примедбама ништа боље се не изражава ни Љ. Стојановић: „У њој има преко 300 „примјетава“, које су безмало све потекле или од његовог недовољног знања српског језика, или из незнања како се овај посао уопште ради”.²³ У омаловажавању српске црквене јерархије Вукови пријатељи иду и даље. Ј. Новић вели да на Вука и његов превод мање „вичу прави и простији Срби, него Швабо-Срби тобоже научени”.²⁴ Према оваквим Вуковим браниоцима српска црквена јерархија је била крива што је Вуков превод ценила у светлости црквене науке, црквеног духа и црквене културе у којој је живела. У ствари, став српског свештенства је само израз његове ревности за исправно, црквено преношење речи Божије, и будности у чувању те речи. Стојковићев превод је доживео два издања у Лајпцигу, финансиран од Британског библијског друштва, па ипак у његову ваљаност нико није сумњао.

„Вријеме је мајсторско решето” које пречишћава ствари и сваку поставља на своје место, тако да ми данас, после једног и по века, можемо мирно, без борбене страсти и пристрасности, да оценимо вредност дела наших предака, који су својим радом допринели изградњи наших духовних тековина. И када је реч о превођењу Новог завета морамо одати признање преводиоцима који су у крилу саме Српске цркве својим радом стварали преводилачку традицију достојну сваког поштовања. Ова преводилачка традиција, А. Стојковић — епископ Платон — епископ Иларион — Д. Стефановић, занемаривана несвесно и свесно, може и данас да буде једини традиционални фактор приликом израде нових превода, за којима се и у нашој генерацији осећа потреба. Вуков превод никад није био признат као црквени превод, иако је читан и употребљаван захваљујући Британском библијском друштву, које га непрестано штампа. Он је стварно у извесном смислу дошао „од побочне стране” и стога не може да буде традиционални фактор у савременом превођењу Новог завета. То могу да буду само преводи које су радили стручњаци, теолози, научници, црквене личности.

У наше време поставља се питање да ли треба исправљати Вуков превод Новог завета. Сам Вук би на ово питање одговорио једним категоричким: не. Јер, он је био искључив и бескомпромисан човек. Да је хтео, могао је свој превод поправљати према Стојковићевом преводу и примедбама, коректурама које су му предлагали његови савременици. Међутим, он је сваки покушај кориговања његовог превода сматрао као кварење. Тако се у писму кнезу Милошу од 12. јула 1824. године жали: „Зна се какав је био онај мој превод Новог завјета, који су послѣ митрополит Леонтије, Атанасије Стојковић и Стефан Живковић у Бесарабији поправљали и кварили”.²⁵ Овакав Вуков став мора се поштовати, зато што сваки стваралац има искључиво право да располаже својим делом. Сем тога, свака измена у овом преводу значи кварење његове првобитне форме, која је у историјском развоју нашег језика одиграла значајну улогу. Стога, у крајњој линији Вук има право кад свако, па и најдобронамерније

²³ *ibid.* 639.

²⁴ *ibid.* 627.

²⁵ Вукова преписка II, 563.

кориговање његовог превода сматра кварењем. И ми сматрамо да Вуково дело треба оставити онако како је изашло из његовог пера. Као што би једно уметничко дело изгубило од своје вредности, ако би га нека туђа рука поправљала, тако би и Вуково дело сваком изменом у њему изгубило вредност оригинала. Јер тај оригинал има вредност у себи, коју не треба поправљати. Уместо тога пред таквом вредношћу треба се дубоко клањати као пред једним „спамеником великог филолошког настојања”, — и само као таквом

Са чисто научне и преводилачке стране поправљање једног престарелог превода, покривеног прашином прошлости, значи стављати нову закрпу на стару хаљину. Што од таквог посла бива, то нам је Спаситељ јасно дао на знање (Лк. 5,36), а то потврђује и досадашња пракса са исправкама старих превода. Потпуно прерађивати један туђ превод, то је зидање на туђем темељу — посао далеко од апостолског духа. Све то говори да „данас, сто двадесет и три године после изласка из штампе првог издања Вуковог Новог завета, нема никаквог смисла настојати да оно буде „поправљено”. Оно је целина за себе, јединствено у свом књижевном изразу, непоновљиво и непоправљиво у исти мах”.²⁶

Начелно може се кориговати један превод који је у основи добар. Ако је пак неки превод у својој основи подбацио, онда његово кориговање нема смисла. Јер „мртве форме једног преживелог стила бескорисне су за оне који траже живот”.²⁷ Уз то поправка туђег превода захтева исту спремност и опрезност којом мора да буде наоружан и сам преводилац. Без тога приликом коректуре могу се превидети опасна извртања библијског текста. Илустрације ради навешћемо само један пример. У оригиналном Вуковом преводу Мк. 6,6 гласи: „И дивљаше се неврјетству њиховоме”, а Лк. 7,9: „А кад то чу Исус, зачуди му се”. Према Вуковом преводу, на основу којег је написан чак и један теолошки чланак „Два чуђења Господа Исуса” (Мисионар 1972/2), Исус се дивио неверовању својих земљака, а чудио вери једног многобошца, док је у ствари било обротно. Исус се чудио што његови земљаци не верују у њега (Мк. 6,6), а дивио се капетановој вери (Лк. 7,9). У исправљеном Вуковом преводу (издање Библијског друштва, Београд 1970) прво место (Мк. 6,6) је добро исправљено, док је друго (Лк. 7,9) остало неисправљено, па је остало да се Спаситељ чудио што је један многобожац поверовао у његову чудотворну моћ. Чуђење је више негативно осећање и оно се не може приписати Спаситељу у једном потпуно позитивном случају достојном дивљења, поготово када знамо да је он дошао да спасе цео свет, и многобошце.

Могли бисмо навести безброј нетачности у Вуковом оригиналном и поправљеном преводу, али то нам овом приликом није намера. Овај критички осврт на досадашње српске преводе треба само да укаже на правац и квалитет будућих превода. Њих треба да раде само квалификовани преводиоци, стручњаци, од којих православни научници, професори Атинског теолошког факултета, В. Велас и И. Икономос захтевају следеће: 1. преводилац мора да познаје пот-

²⁶ Д. Богдановић, Још једна „исправка” Вуковог превода Новог завета, „Весник” 513, 1. нов. 1970.

²⁷ Е. Nida, Gott spricht viele Sprachen, Stuttgart 1968, 25.

пуно језик оригиналног текста а исто и језик на који преводи; 2 он мора такође да буде упознат са проблемима критике текста, којом се успоставља првобитни текст; 3. преводилац треба да поседује пуно знање у погледу проблема превођења и решења која му предлаже наука о превођењу; 4. преводилац треба да буде један.²⁸ Сем тога, код сваког превода битна је одговорност за његову исправност. Без осећања одговорности преводилачки рад може довести до убитачних последица, уместо да послужи на спасење религиозних душа које чезну за вечном истином и траже истински живот. Традиционални фактори у том погледу дају подршку сваком новом превођиоцу, нарочито у Православној цркви, која и у погледу превођења Светог писма има врло добру и стручну преводилачку традицију.

²⁸ J. Ikonomos, *The New Testament in Modern Greek*.

Zusammenfassung

Dr. Emilian Čarnić

TRADITIONELLE UND NICHTTRADITIONELLE FAKTOREN BEI DER UEBERSETZUNG DER HEILIGEN SCHRIFT

Der Verfasser geht vom grundsätzlichen Anspruch des christlichen Geistes aus, dass das Evangelium einem jeden Volk in seiner ihm verständlichen Sprache verkündigt werden sollte. Ein jeder sollte die Heilsbotschaft in seiner Muttersprache hören. Diese Notwendigkeit war durch die ganze Geschichte der Kirche spürbar, besonders heute in der Welt grosser Veränderungen. Um diesen Bedarf zu befriedigen, gibt es gute, neue zeitgenössische Uebersetzungen als ausgezeichnete Vermittler zwischen den Verfassern der Heiligen Schrift und ihren heutigen Lesern.

In einem kritischen Rückblick auf die Geschichte serbischer Uebersetzungen des Neuen Testaments weist der Verfasser auf die gute Uebersetzungstradition in der serbischen Kirche hin, die mit der erfolgreichen Uebertragung A. Stojkovičs (1824, 1830, 1834) beginnt. Diese Tradition setzen der Bischof von Bačka, Platon Atanacković, mit seiner Uebertragung der Festtages — und Sonntagsevangelien und Apostellessungen (1860, 1894), sowie Ilarion Zeremski, Bibelforscher und Bischof von Gornji Karlovac, mit seiner Uebersetzung einzelner Teile des Evangeliums fort. Hervorragend aus dieser guten Uebersetzungstradition ist der wissenschaftliche Bibelforscher Prof. Dimitrije Stefanović, der eine gute Uebersetzung des Neuen Testaments nach dem griechischen kritischen Text angefertigt hat.

Abseits von diesen wissenschaftlichen Uebertragungen steht Vuk Karadžić mit seiner Uebersetzung des Neuen Testaments, die er nach slawischer und deutscher (Luther) Version verfasst hat, weswegen sie kein kirchlicher und traditioneller Faktor bei der Uebersetzung der Heiligen Schrift in die serbische Sprache werden konnte.

Емилијан Чарнич

ТРАДИЦИОННЫЕ И НЕТРАДИЦИОННЫЕ ФАКТОРЫ ПРИ ПЕРЕВОДЕ СВЯЩЕННОГО ПИСАНИЯ

Автор статьи сначала затрагивает основное требование христианского духа, что Евангелие о Христе Спасителе должно проповедываться каждому народу на его родном языке (язык который он понимает). Каждый должен услышать Евангелие на своем родном языке. Именно эта надобность чувствовалась на протяжении всей истории Церкви, но особенно сильно чувствуется ныне в мире больших изменений и нарушений порядка. Чтобы она удовлетворилась, необходимы хорошие, новые, современнные переводы Священного Писания как самые лучшие посредники между авторами библейских произведений и их нынешних читателей.

Делая критический беглый обзор истории сербского перевода Нового Завета, автор указывает на хорошую переводческую традицию в Сербской Церкви, которая началась удачным переводом А. Стойковича (1824, 1830 и 1834 г.). Его продолжителями являются: епископ бачский Платон Атанацкович (своим переводом праздничных и воскресных евангелий и апостолов — 1860 и 1894 г.), и епископ горнекарловацкий Иларион Зеремски (своим переводом некоторых Евангельских зачал. Заканчивается эта переводческая традиция учённым и профессором Димитрием Стефановичем, который перевёл весь Новый Завет с греческого критического текста. Особое место (независимо от всех официальных переводов) занимает Вук Караджич, который сделал перевод Нового Завета с славянского и немецкого (Лютерова) переводов, почему его перевод и не мог стать церковным и традиционным фактором при переводе Священного Писания на сербский язык.